

Anmeldelser

The Cuckoos

Robert B. Payne. 618 sider, 20 farvetavler, mange kort, vignetter og tabeller, indb. Oxford University Press, Oxford, 2005. ISBN 0-19-850213-3. Pris £ 95.

Foreliggende bog er nr 15 i OUPs serie *Bird Families of the World*. Forfatteren er professor i zoologi ved Universitetet i Michigan og har en omfattende produktion bag sig, især om parasitiske enker, kostære og gøge. Han har også skrevet gøgeafsnittet i *Handbook of the Birds of the World*.

Bogen er opdelt i to hovedafsnit. De første 164 sider behandler gøgenes biologi. Her kan man bl.a. læse, at de snyltende gøge har mindre hjerne end de ikke-snyltende! Kræver det mere hjerne at opfostre sine egne unger end at snyde og bedrage? Man kan desuden erfare, at de snyltende gøge lægger ovale/aflange æg, mens gøge med yngelpleje har mere runde æg; en undtagelse er skadegøgene, der er redesnylttere, men som ofte lægger flere æg i samme rede. Vedr. Skadegøgen, så forbigår bogen i øvrigt dens "mafia-metoder", jf. *Evolution* 49: 770-775, 1995.

Rækkefølgen af familiens arter afviger stærkt fra den vi har vænnet os til, især pga. nye molekylærgenetiske analyser. Bl.a. står Guirauen og anierne først og underfamilien Cuculinae med vores egen Gøg sidst, og antallet af underfamilier er reduceret til fem (Crotophaginae, Neomorphinae, Centropodinae, Couinae og Cuculinae). Bogen anerkender i alt 141 arter, der hver præsenteres med dragtbeskrivelse, mål og vægt, feltkendetegn, stemme, udbredelse og status, biotop og adfærd, føde og ynglebiologi, samt afsnit om hver underart, hvis de forekommer.

Langt de fleste parasitiske gøge tilhører Cuculinae, udbredt i den gamle verden. I Amerika findes blot tre parasitiske arter, og den skitserede fylogeni (af Payne i samarbejde med Mike Sorensen) antyder, at deres snyl-teadfærd er opstået uafhængigt af hinanden, og at rede-paratisme blandt den gamle verdens gøge også er opstået flere gange (andre forfattere har tidligere advokeret for en fælles oprindelse). I den forbindelse er det vel værd at bemærke, at to normalt ikke-parasitiske gøge (Gulnæbbet og Sortnæbbet Gøg) i Nordamerika af og til snylter i andre fugles reder.

Bogen viser arterne på 16 farvetavler af Karen Klitz, mens de sort/hvide illustrationer er af John Megahan. Med så mange arter presset sammen på så få tavler går det nødvendigvis ud over detailrigdommen, og personligt kan jeg bedre lide Megahans tegninger. Tre andre farvetavler viser æg, mens en fjerde viser svælgtegninger hos gøgeunger. Desværre fortæller artsteksterne ikke hvilken tavle, pågældende art er afbildet på (et gennemgående problem i seriens nyere bind).

I mine øjne er bogens største mangel, at Payne – sikkert af pladshensyn – de fleste steder har valgt at samle kildehenvisningerne til afsnittets slutning. Der er også konkrete fejl i bogen, fx i de mange mål (forfatteren har udført et enormt arbejde med at opmåle alle arter og underarter, og giver både minimum, maksimum, gennemsnit og standardafvigelse for begge køn). De fleste er dog lette at opdage, f.eks. når gennemsnittet ligger uden for variationsbredden, men et forlag som OUP burde have fanget disse skønhedspletter i korrekturlæsningen.

Bogen afsluttes med 80 siders referencer og et indeks. Bortset fra de nævnte og ret ubetydelige fejl og mangler er dette en bog, jeg varmt kan anbefale til alle med interesse for gøge. Blot skade, at forlagets prispolitik forhindrer, at bogen får den udbredelse, den fortjener.

Johannes Erritzøe

Også modtaget:

Gyldendals Guide til Fuglene ved sø og eng

Jens Overgaard Christensen. 130 sider, mange farveillustrationer, indb. Gyldendal, København, 2006. ISBN 13-978-87-02-02147-9. Pris kr. 149.

Bogen indledes med et sjældent smukt, stemningsfuldt vinterbillede fra Utterslev Mose, hvor et par familier er i færd med at fodre svaner, ænder, Hættemåger m.m., og med en fotograf i baggrunden. 100 fuglearter beskrives i en ret udførlig tekst. Arterne er illustreret i forfatterens kendte stil. Alle ikke-spurvefugle er desuden også vist flyvende. En CD med stemmer af 54 af de i bogen nævnte fugle medfølger.

Fugle

Jonathan Elphick & John Woodward. Oversat og bearbejdet af Lars Serritslev. 224 sider, mange farveillustrationer og udbredelseskort, indb. Aschehoug, København, 2007. ISBN 10-87-11-26787-9. Pris kr. 129.

Træer

Allen Coombes. Oversat og bearbejdet af Anders Tvevad. 224 sider, mange farveillustrationer, indb. Aschehoug, København, 2007. ISBN 10-87-11-26788-7. Pris kr. 129.

Vilde Blomster

Neil Fletcher. Oversat og bearbejdet af Lars Serritslev. 296 sider, mange farveillustrationer og udbredelseskort, indb. Aschehoug, København, 2007. ISBN 10-87-11-26789-5. Pris kr. 129.

Alle tre bøger er oversat fra originaler udgivet af Dorling Kindersley i London (hhv.: *RSPB Pocket Birds*, 2003; *Trees*, 2004; *Wild Flowers*, 2004). De er de første i en planlagt serie. De bringer de mest spændende fugle, træer og vilde blomster fra hele Europa. Alle tre er smukt illustreret, sprængfyldte med information og lette

at have med i rygsækken eller handskerummet. Fuglebo-gen bringer en blanding af fotos og andre illustrationer, og alle fugle er desuden afbildet flyvende, med fine, diskrete streger i Peterson-stil.

Fugle ved Foderbrættet

Benny Génsbøl. 120 sider, mange farveillustrationer, indb. Gyldendal, København, 2007. ISBN 87-02-05573-2. Pris kr. 129 i Naturbutikken.

En let læst og instruktiv bog om de fugle, der ofte forekommer i haven. Den fortæller også om de typer foder, fuglene foretrækker, om drikkekar og fuglebadekar, og om redekasser og hvordan man fremstiller dem. I alt bliver 36 arter beskrevet. En god bog til havejeren.

Hver fugl synger med sit næb

Benny Génsbøl & Axel Kielland. 37 sider, farvefotos, med vedlagt CD. Gyldendal, København, 2006. ISBN 87-02-05036-6. Pris kr. 129 i Naturbutikken.

Nordens Fuglestemmer

Benny Génsbøl & Søren Génsbøl. 92 sider, hft. Med 5 CDer. Gyldendal, København, 2006. ISBN 10-87-02-03273-2. Pris kr. 349 i Naturbutikken.

I førstnævnte bog omtales 28 af havens almindelige fugle, og en tabel viser i hvilke måneder, man kan høre dem. Stemmerne kan høres på CDen. I den anden bog beskrives stemmen af 303 nordiske arter, med angivelse af forvekslingsmuligheder. Stemmerne findes på de medfølgende CDer, og hver art har et nummer, der kan aflæses på CD-afspillerens display, uanset hvilket apparat man anvender. Det er således let at finde frem til den art, man ønsker at høre.

Egen

Jan Kjærgaard Jensen. 35 sider, mange farvefotos, hft. Natur og Museum nr 3, 2006. Naturhistorisk Museum, Århus. ISBN 87-91779-02-2. Pris kr. 60.

Danmarks nationaltræ, egen, er vel det mest elskede af alle vore træer, ikke mindst på grund af dets skønhed og den høje alder, det kan opnå. Kongeegen i Jægerspris Nordskov anslås til at være 1500 år gammel! Egetræet er vært for over tusind andre organismer, hvoraf mange er omtalt her; blandt fuglene er Skovskaden den mest udprægede egespecialist. Et smukt og interessant hæfte for alle, der kan lide træer.

Gyldendals Lille Fuglebog

Axel Kielland. 115 sider, mange farveillustrationer, indb. Gyldendal, København, 2006. ISBN 87-02-04860-4. Pris kr. 129.

Denne lille fuglebog er forsynet med over 500 nydelige illustrationer af Jens Frimer Andersen, og en ultrakort tekst giver de vigtigste kendetegn og nævner, hvor fuglen kan findes. Oplagt til den lille ornitologspire.

Muldvarpen

Jens Lodal. 35 sider, mange farvefotos, hft. Natur og Museum nr 2, 2006. Naturhistorisk Museum, Århus. ISBN 87-91779-01-4. Pris kr. 60.

Dette af så mange havemennesker hadede dyr er et meget spændende bekendtskab med en særpræget levevis. Muldvarpen er måske den mest arbejdsomme slider vi har i den danske fauna, og for at klare det enorme gravearbejde har den omtrent dobbelt så meget blod som andre pattedyr af tilsvarende størrelse. Dens øjne måler kun en millimeter i diameter, men den i hvert fald skelne mellem lys og mørke.

Spætter

Allan Gudio Nielsen. 35 sider, mange farvefotos, hft. Natur og Museum nr 4, 2006. Naturhistorisk Museum, Århus. ISBN 87-91779-04-9. Pris kr. 60.

Vi er vist mange der mener, at spætterne er en attraktiv gruppe. Det er en ret ensartet familie med en helt speciel levevis og ofte med flotte farver. Iflg. hæftet er der 216 arter fordelt over det meste af Jorden undt. Australien. Hæftet redegør for spætternes tilpasning til deres specielle levevis og forklarer f.eks. hvorfor de ikke får hovedpine af al den banken. 22 arter er afbildet. Et meget læseværdig hæfte.

22 sikre spisesvampe

Torben Gang Rasmussen. 35 sider, mange farvefotos, hft. Natur og Museum nr 1, 2007. Naturhistorisk Museum, Århus. ISBN 978-8791779-05-3. Pris kr. 60.

Forfatteren præsenterer 22 nøje udvalgte, gode spisesvampe, som ikke kan forveksles med giftige arter. Champignon er ikke medtaget, fordi begyndere kan forveksle den med grøn og snehvid fluesvamp, som begge er dødeligt giftige. Hæftet indeholder også opskrifter. Velbekomme!